

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIË LIMBURG.

Men schrijft in

te Tongeren, bij M. COLLÉE, uitgever & eigenaar van dit blad, groote Markt, n° 51.

De Postrijder verschijnt 's dinsdags, 's donderdags & zaterdags.

Abonnement

binnen de stad, 7 fr. per jaar.

buiten de stad, 8 fr.

Een blad afzonderlijk, 15 centimen.

Aankondigingen, 15 centimen per

drukregel.

De personen die een abonnement aan den Postrijder nemen voor het jaar 1875, zullen het blad GRATIS ontvangen van heden tot aanstaande Nieuwjaar.

TONGEREN, DEN 5 DECEMBER.

Over bijna vier jaren, tijdens den oorlog tusschen Frankrijk en Pruisen, beloofden deze mogendheden door de bemiddeling van Engeland, onze onzijdigheid te verbieden op voorwaarde dat wij in staat zouden zijn dezelve te verdedigen. Die groote mogendheden vereischten dus van ons de wapen- en onzijdigheid, met andere woorden, een behoorlijk leger.

Nooit was de katholieke partij in het algemeen beschouwd, vijandig geweest aan een behoorlijk ingericht leger: wat zij enkel laakte, was de overdriving van het militarisme.

Van het oogenblik dat de twee machtigste mogendheden van Europa van ons klein België groote militaire opofferingen vergden, hadden onze volksvertegenwoordigers, van beide opinies, die te voren steeds inkrimping eischten van het militarisme, en uit dien hoofde tegen het budget van oorlog stemden, nu, in aanzien van de rampzalige gebeurtenissen en van den eisch van Pruisen en Frankrijk, dat budget te stemmen.

De tijd der theorieën was verdwenen: het kanon bulderde op onze grens, en daar, op den bodem des vaderlands, moesten wij een borstweer van bajonnetten kunnen plaatsen.

De oorlog van 1870 wierp zijne akelige vlammen op al de militaire stelsels van Europa, en 't bleek maar al te klaar dat de inrichtingen der legers diep moesten gewijzigd worden.

Ons landmael mocht niet ten achter blijven: wij nader andermaal — waarvan God ons behoude! — een oorlog op onze grens nabijsterste, zouden nogmaals groote mogendheden ons de wet opleggen en ons weer zeggen: Wij zullen uwe neutraliteit eerbiedigen, doch slechts op voorwaarde dat gij dezelve kunt verdedigen tegen wie ze zou willen schenden.

Wat bleef er ons te doen?

Er waren veel stelsels. Moesten wij op zijn pruisisch ingericht worden: alleman soldaat, het land herschepen in een kolossaal kamp? Moesten wij al de zedelijke handels- en nijverheidsbelangen opofferen om alleman den ransel aan te riemen? Moesten wij eene overdevone uitbreiding aan de burgerwacht geven, de vaders des huisgezins zondags aan hunne rust, aan het zoete familieleven ontrukken en, meer nog, weken lang in de brandende woestijnen van het kamp van Beverloo zenden!

Neen, niet waar? Duizendmaal neen!

Ook heeft onze katholieke meerderheid dat niet gedaan.

Enkel heeft zij gezegd: laten wij doen wat algemeen noodzakelijk is, en meer niet!

En zij heeft haar woord gehouden!

Er bestond in het leger een kanker, die de wanhoop der officieren uitmaakte: die kanker was de al te gemakkelijke aanneming van plaatsvervangings, met andere woorden, van meestal luijaards en zedebedervers.

Onder de militaire overheden was er desammaande maar één gedacht: de afschaffing der plaatsvervangings.

Zoo ver heeft zelfs het katholiek ministerie niet

willen gaan; het heeft enkel vereischt dat de plaatsvervangings alle waarborgen van goed gedrag zouden opleveren en dat, dien ten gevolge, de Staat zelf de plaatsvervangings zou mogen kiezen en onderzoeken.

Wat is redelijker! Wat gematiger! Verplichten ons de groote mogendheden een aanzienlijk leger te kunnen wapenen, en worden er, te dien einde, alle jaren miljoenen en miljoenen gestemd, dat wij dan ten minste voor ons geld, en volgens den wensch dier mogendheden, een goed leger hebben, welk, des noods, onze onzijdigheid kunnen verdedigen. Zoo vereischt het de vaderlandsche liefde en de gezonde rede, en daags na den keus zal geen enkel liberaal, hoe fanatiek hij ook weze, er anders durven over spreken, alhoewel hij nu klappe juist alsof er in 1870 niets gebeurd is.

Het is zonneklaar bewezen dat de katholieken zoo weinig aan het militarisme hebben opgeleefd als de oorlogsgebeurtenissen van 1870 het hun hebben toegelaten. Algemeen wilde men geen plaatsvervangings meer; de katholieken hebben gezegd: plaatsvervangings, maar goede die het leger niet verderven.

Maar hebben zij den diensttijd niet verlengd? Neen! Dit wordt duidelijk bewezen door het volgende tafereel, door de volgende onwederlegbare cijfers, wier echtheid wij waarborgen.

Ieder contingent van 12,000 man dient: oud systeem nieuw syst.

maanden van terugroeping	50,056	7,674
ld. van gewonnen dienst	325,082	348,566

Algemeen totaal: 555,118 556,040

De 12,000 man van 't contingent dienen dus, in 't geheel en te samen 925 dienstmaanden meer, of iets dan twee dagen gemiddeld meer per man; maar het getal der maanden van terugroeping is met twee en twintig duizend driehonderd twee en zestig verminderd.

De twee dagen welke ieder soldaat meer dient worden meer dan vergeld door de vermindering van de terugroeping, welke de onaangenaamste dienst is.

Er is dus geene verzwaren, maar eerder vermindering van de militaire lasten!

En dit is honderdmaal waar wanneer men vergelijk wat de katholieken leden met hetgene de pruischgezinde liberalen zouden gedaan hebben.

Remplacement.

La Paix deelt over bovengemeld onderwerp, de volgende regelen mede:

» Het grootste getal huisgezinnen zal met genoegen vernemen, dat ten gevolge van verschillende maatregelen door het departement van oorlog genomen, de prijs der plaatsvervangings, door de maatschappijen van verenigde spekulanten, sedert ongeveer eene maand, in evenredigheid van een vierde verminderd is. Eenige rijke personen, die geen officieele plaatsvervangings hadden kunnen bekomen, zijn te gauw verontst gecast en hebben tot 3000 fr. betaald, ten einde onmiddellijk van hunne ongerustheid verlost te zijn; velen hebben 2500 gegeven, hetgeen nog een zeer hoogen prijs uitmaakt.

» Degenen, welke hebben willen wachten tot 1 januari (het eindtijdstip dat, in zekere gevallen nog zou kunnen verlengd worden) hebben wijzer gehandeld, want de maatschappijen bieden heden hunne mannen aan voor 2000 fr.

» Indien zekere exploitatiën, waarover men zich

bemoelijkte, dan zij gedacht hadden.

Terwijl zij vroeger in den herfst niet straffer dan anders arbeidden, konden zij thans nauwelijks adem halen, moesten zij vroeg en laat in 't laamoen zijn en wroeten als paarden.

Bij al dat was het werk niet half zoo goed verricht en kostte het hun meer.

In de tweede plaats hadden zij voor alsnog door de verwijdering van Bruno op de vrouwen niets gewonnen.

Die verwijdering had integendeel haar genoep hare genegenheid voor den weer openlijk ten toon te spreiden.

Zij had tevens de houding der dorpelingen te zijnen opzichte, te Austruwel, te Eeckeren en overal, eene merklijke wijziging doen ondergaan.

Sedert dat hij door Marus en konsoorten werd mishandeld, had het beter gevoel van hem, die weigerden hem in het openbaar recht te laten wedervaren, de overhand gekregen, zegde men luidop wat men eertijds zich vergenoegd had van hem te denken: dat hij een allerbraafste en allerbekwaamste borst was, geloofde men geen lofgenoeg van hem te kunnen spreken, wedijverden allen, om door bliken van achting en vriendschap hunne vorige miskenning te doen vergeten.

Eindelijk de Claessens waren op verre na niet gerust omtrent de gevolgen, welke de zaak van Marus voor hen konde na zich slepen.

Voor de uitspraak van het vonnis, hadden zij zich weinig daarvoor bekommerd, thans des te meer, daar de veroordeelingen hun toonden, hoe ernstig de rechtbank over de gebeurde dacht.

Indien de politie eens de hand op Marus legde? Indien de onverlaet eens, het voorbeeld zijner handlangers volgende, klapte en hen als zijne opstokers beschuldigde? Wat dan? Het zoude leelijk worden!

onder militair en burgerlijk opzicht, met reden beklagt, nog voorkomen en verergeren, is het mogelijk en zelfs waarschijnlijk, dat aan de welgeving een ontwerp voorgelegd wordt, waarbij de al te schadelijke verbintenissen, door vrijwilligers aangegaan, die bijna bedriegelijk en teu profite der exploitanten in dwaling zijn gebracht, zouden worden vernietigd.

» Zulke maatregel, die ook voor de wed-en beurs spelen bestaat, zou veel kans op een goed onthaal hebben.

» Men verzekert aan hoogerhand — en de redenen die men vooruitzet, schijnen gegrond — dat te rekenen van het toekomstig jaar de maatschappijen ophoudende te strijden sterkeren dan zijn, zich uit het spel zullen trekken en aan 't departement van oorlog zullen toelaten het algehele getal der plaatsvervangings te leveren aan den normalen prijs van 1600 frank.

» Wij behoeven niet te herhalen, dat deze nitslag ons niet zou kunnen bevredigen, daar er alsnog ongeveer 2000 miliciana buiten het genot der plaatsvervangings zouden gesloten zijn een genot, dat hen het stelsel der afschaffing der substitutie, door de doktrinaars, heeft ontnomen. Nogthans moeten wij bekemen, dat het regiem minder slechte uitwerksels voortbrengt, dat men dit aver het algemeen, tijdens de parlementaire debatten, voorzien had.

Stads- & provincie nieuws.

Alwie belang stelt in den voorspoed van ons stads-collegie, moet de handelwijze onzer liberale stadhuismannen diep betreuren in zake van het godsdienstig onderwijs. Daar staat nu ons prachtig collegie dat jaarlijks zoo menige duizende franken aan onze burgerij kost. Het verliest het vertrouwen der kristelijke huisgezinnen, alle dagen wordt het al meer verlaten en gaat het zoo voort dat telt het weldra eene dozijn professors zonder leerlingen. Dan zal men eerst zien welk voordeel het voor onze stad is, van door een liberaal bestuur geregeerd te worden!

Wilde men onze stadhuismannen gelooven dan zou het hunne schuld niet zijn zoo het godsdienstig onderwijs afgeschaffd is. De schuld zou alleenlijk zijn aan den Bisschop die geen geestelijken professor benoemd heeft.

De waarheid is dat onze gemeente-raad den Bisschop in de onmogelijkheid gesteld heeft om eenen professor van godsdienst te benoemen.

Toen de eerv. abt Meivis het collegie verlaten heeft omdat sommige andere professors het publiek schandaal eener vrijdenkers manifestatie bijgevoerd hadden, wat deed toen de gemeente-raad? De liberale meerderheid keurde het gedrag der professors goed en gaf ongelijk aan den geestelijken; in andere woorden onder het bestuur onzer liberalerij, voorgezeten door den lekkeren heer Perrean, oud voorzitter der katholieke Vereeniging, is het aan de liberale professors toegelaten het reglement onder de voeten te trappen, het godsdienstig onderwijs tegen te werken en den hals te breken aan de Conventie van Antwerpen die zegt dat niets in het gedrag of in de lessen van de professors mag tegenstrijdig zijn aan het godsdienstig onderwijs. — Hoe wil men dat de Bisschop in zulke omstandigheden eenen geestelijken professor noeme? Die priester zou daar waarachtig schoon gelogerd zijn! Hij zou de godsdienst onderwijzen en de andere leeraars zouden door hun voorbeeld

Zij zouden in den put vallen, dien zij voor Bruno hadden gegraven! Zij zouden er licht Loken, hunne achtbaarheid, hunne vrijheid en een goed deel geld bij inschietsen!

Dat alles maakte, dat, niettegenstaande het gelukken van den aanslag, zoomin de vader, als de zoon tevreden waren.

Er heerschte tusschen hen den ruwen arbeid nog verzwarde en niet zelden tot gemak en gemor, klachten en verwijten aanleiding gaf.

Peerjan nam elke gelegenheid te baat, om Tist te doen gevoelen, welk offer hij hem en zijner liefde gebracht had. Tist liet niet na hem, waar het pas gaf, de zwakke zijde van het plan onder den neus te wrijven.

Daaruit sproot wederzijdsche verbittering voort. Gansche dagen liepen zij stom als ossen en verbraken het stilzwijgen niet, dan om tegen elkander uit te varen.

Zij spraken, op den duur de een den ander nog slechts snauwend en bijtend toe en scholden opalkaar voor de minste vodderrij.

De boden en arbeiders werden het zoo moede, dat zij niet dan met gestadige beloften van huurverhoging op de boerderij konden gehouden worden, die sedert Bruno's vertrek veeleer eene hel dan eene hoeve was geworden.

Het was op het einde van oktober.

Peerjan was zeer slecht gemust. Den avond te voren had Tist hem twee geslagen uren met Loken doorgezaagd.

Hij had op alle toonen zitten kermen, dat het tweede plan al niet meer betekende, dan het eerste, dat het nogmaals mislukt was, dat zijne vriaandje er niets had bij gewonnen, dat het, net als het eerste, op nemedald zoude uitloopen, of erger, Bruno nog meer bij de vrouwen in gunst en, wie weet? hen zelve met de justitie in ongele-

aan hunne leerlingen de vrijdenkerij mogen onderwijzen! Men moet voor geen twee oord verstand hebben om niet te begrijpen dat in zulke omstandigheden geen priester het ambt van professor in het collegie kan of mag aannemen.

De ondergang van het collegie is het onvermijdelijk gevolg van de handelwijze onzer liberalen. Welke vreemde ouders zullen hunne kinderen nog naar het collegie van Tongeren zenden, indien er geen godsdienstig onderwijs meer gegeven wordt? De onkosten van het collegie worden daarom geenszins verminderd, maar de ontvangsten blijven achter. De minervalen zullen weinig opbrengen, maar de professors zullen even vet moeten betaald worden, de gebouwen zullen even goed moeten onderhouden zijn.

Ziet nu eens welke schade de kwijping van het collegie veroorzaakt aan onze medeburgers. De leerlingen moeten eten en drinken. Zij moeten gekleed worden, zij hebben honderdderlei zaken noodig die in de stad moeten gekocht worden en vele onder hun moeten kwartieren gaan huren. Zijn dat allemaal geene voordelen voor de burgerij.

Dat gaat alle dagen verminderen en het is aan onze liberalen dat wij het zullen te danken hebben.

Burgers van Tongeren, vergelijk den toestand van ons armzalig collegie met de gestichten van onderwijs der stad St-Truiden.

St-Truiden heeft verscheidene onderwijs gestichten die alle even bloeiend zijn. Onder deze zijn er die over de vier honderd leerlingen tellen. Van waar komt de voorspoed der gestichten van onderwijs der stad St-Truiden? Van niets anders dan van de strengheid der regeltucht, van de grondigheid van het godsdienstig onderricht, in een woord van het betrouwen hetwelk deze gestichten aan de families inboezemen.

Is het niet bedroevend te moeten zeggen dat onze stad de zelfde voordelen zou kunnen genieten indien de gemeente-raad er eenigzins wilde toe helpen.

Zij die over twee jaren mede geholpen hebben om de liberale meerderheid naar het stadhuis te zenden, kunnen zich heden de borst slaan. Moge de les hun voor het vervolg tot nut strekken.

Men herinnert zich dat de liberale meerderheid over enige maanden het ambt welk M. Smets op het stadhuis bekleedde, te rekenen van den eersten september afslafte. Het publiek zag in die afschaffing niets anders dan eene politieke wraak.

In de laatste zitting van den gemeente-raad heeft M. Perrean voorgesteld van aan M. Smeets 200 fr. te betalen voor de vier laatste maanden van het jaar en dit voorstel is eenparig aangenomen.

De afzetting heeft dus voor gevolg gehad de stad gedurende vier maanden te berooven van de diensten van M. Smets, zonder voordeel voor de gemeente-kas. Dat bewijst klaar en duidelijk dat de liberale meerderheid niet gezocht heeft spaarzaamheden in te voeren, maar alleenlijk hare politieke driften te voldoen.

Concordia.

De Tongenaar zal er misschien de geel verfvan krijgen, maar toch moeten wij hem laten weten dat het banket der Concordia van verleden dinsdag, den grootsten bijval gehad heeft.

Men had eerst gesproken van een souper in te richten voor de leden der jonge Fanfaren-societeit

genheid brengen, enz.

Dientengevolge had de pachter onrustig geslpen, en was hij des morgens kwalijk gezond opgestaan.

Bij het ontbijt had hij gebast als een bleekers-hond, gevloekt als een scheper, en later op den dag was het niet beter geworden. De arbeid, dien hij begonnen had, vorderde langzaam, en dat ontstemde hem meer en meer.

Hij ploegde een stuk ongemeen zwaren grond achter zijne woning, het weder was koud en vochtig, en een der paarden, waarmede hij werkte leverde hem veel spel.

Het was een jong en kloek beest, de lieveling van Bruno, die er al mede deed wat hij wilde, maar voor Peerjan was het zoo steeg en schichtig, dat hij geneig werd het van verstandhouding met den koewachter te verdenken.

Kwaad als een gestampte duivel, stond hij gereed om het uit te spannen en een ander te halen, toen hij door Tist werd vervoegd. De zoon zag er nog gemakliker uit dan de vader.

Met rassche schreden kwam hij op dezen toe, roep als een kalkoen en kwaad als eene spin.

— Welnu, vader? klampte hij, schier buiten adem hem aan boord: Welnu? Wat heb ik u gezegd? Het is iets met u plan! Wij hebben er ons van te beloven, ik verzeker u!

— Satansche jongen!... Zijt gij alweer daar! riep Peerjan toornig. Gij kunt mij dan niet eens op het veld met vrede laten?

— Vast ben ik daar! zei Tist. Ik geloof het wel! Weet gij wat gebeurt?

— Wat vroeg de paebter verbleekende. Hij dacht aan Marus, en de vrees, dat Tist hem dezes aanhouding kwam melden, viel hem als lood op het lijf.

(Wordt vervolgd.)

De plannen van Peerjan

DOOR

SLEECKX.

(21^e VERVOLG.)

Zoolang het gevaar duurde, waren Mietriene en het meisje niet van zijne sponde geweken. Sinds veertien dagen was hij aan de beterschap, en de dokter hoopte, dat hij binnen kort zoude hersteld zijn.

Of hij ooit naar Austruwel zoude teruggaan, was te bezien.

Hoewel de afloop van het proces en de beken- tenissen van Marus medeplichtigen zijne onschuld hadden bewezen, herhaalde Peerjan aan al wie het hooren wilde, wat hij onmiddellijk na de worsteling zich gehaast had luide te verklaren, namelijk: dat de bedeljongen niet meer bij hem in huis mocht komen, omdat hij geene vechters onder zijne boden dulde, geene vechters in zijnen dienst hield. Bruno zelf scheen weinig geneigd, om naar de parochie terug te keeren.

Reeds had hij eenige Austruwelse pachters, die de kans schoon dachten, om eenen overtreffelijken knecht aan te werven, beleefdely afgewezen. Men meende, dat hij ofwel bij Toon Leenders, ofwel bij eenen andere Eeckerenaar zouden blijven, indien hij al niet verkoos naar een meer verwijderd dorp te trekken, waarvan ook sprak ging.

Ofschoon het tweede plan zoo behendig uitgevoerd als vernuftig opgevat was geworden, hadden Peerjan en Tist zich over den uitslag van hetzelfde niet veel te verheugen.

Voor eerst ontvinsden zij zich niet, dat het verlies van Bruno hun het bestuur der hoeve meer